

Gabri Rudolf

A Nagykaposi Magyar Közösségi Ház Háztáji Vásárudvara

1. A jó gyakorlat kiválasztási szempontjai

A nagykaposi Magyar Közösségi Ház Háztáji Vásárudvara egy jó példa arra, hogy lehet a kultúrára alapozva gazdaságot fejleszteni, milyen összetartó ereje van a kultúrának a helyi közösségek életében, s a vásárudvar kapujára kiírt szlogen is ezt az összefogást és egymásra utaltságot jól kifejezi: „A helyit eszem, a helyitől veszem, mert helyin az eszem.”

2. A szervezet(ek) / személy(ek), amely(ek)hez / aki(k)hez köthető a jó gyakorlat

A Nagykapos és Vidéke Társulás tulajdonosa és egyben működtetője Ungvidék szellemi műhelyének a Nagykaposi Magyar Közösségi Háznak. Az elmúlt 15 év alatt az intézmény, több az Ungvidéki magyarság megtartását és megerősítését szolgáló fejlesztést valósított meg:

- A magyar ház korszerű felnőtt-képzőközponttal és Mécs László nevét viselő könyvtárral, és egy szövőműhellyel bővült, valamint székhelyet biztosít 11 magyar civil szervezetnek, többek között a Herczegh Géza és Melinda által létrehozott Herczegh Károly Alapítványnak, valamint a nemzetileg kiemelt intézménynek számító Rákóczi Hálózatnak.
- Azon Ungvidéki peremvidéki falvak magyar diákjai számára, ahol már nincs lehetőség magyar oktatási intézmény látogatására, számukra havi rendszerességgel az intézményben vasárnapi iskola működik.
- A társulás a magyar ház 10 éves fennállására „MAGYARHÁZ” néven újságot jelentetett meg, mely az óta negyedévente beszámol, az Ungvidéki magyar közösségi életről.
- Az elmúlt években a nagykaposi Magyar Közösségi Ház Erdélyi János Emlékmúzeummal bővült, mely Erdélyi Jánoson túl emléket állít a vidékhez köthető más kimagasló személyiségeknek is, mint Mécs Lászlónak, Skultéty Csabának, Herczegh Gézának és Géczy Lajosnak.

A megvalósult fejlesztések sikeressége alapján az intézmény arra a megállapításra jutott, hogy a magyar kultúrára alapozva próbáljon meg

lendíteni a régió gazdasági életén, elsősorban a hagyományos mezőgazdaságból élő termelőkön. Így született meg a háztáji vásáruddvar terve.

3. A jó gyakorlat érdekeltjei

- Helyi és környező falvak lakosságának különböző korcsoportjai
- Háztáji termelők

4. A jó gyakorlat célja, tevékenységei

A termelői piacnapok szervesen ráépülnek a Magyar Közösségi Házban működő kulturális szervezetek által biztosított szolgáltatásokra. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyerektáncsoport, az énekkar, a szövőműhely látogató asszonycsapat a vásárnapra műsorral készülnek, megismertetik műsoraikkal, termékeikkel a termelői piacra látogatókat, a népviselet, a helyi hagyományok felelevenítése mind-mind része a vásárnapnak. Azontúl hogy a háztáji vásáruddvarra látogatók megvásárolhatják a helyi őstermelők portékáit, egyben találkoznak és ízelítőt kapnak a helyi magyar kulturális csoportok életéből és repertoárjából, de találkozhatnak a helyi alkotók munkáival is, hisz a vásáruddvaron, szerszámkészítők, kosárfonók és más kézműves mesterek is árulják portékáikat.

Mivel Ung-vidéken is kialakult már egy mezőgazdasági termelői közösség, így a magyar ház erre kialakított udvarészában meghatározott időközönként /kezdetben havonta kétszeri rendszerességgel/ termelői vásárnapot tudnak tartani, s ezzel jelentősen hozzá tudnak járulni a helyi családi gazdaságok fejlődéséhez. Méz, tej, mangalicából készült termékek, tyúktojás, csirke, mind-mind értékesíthető, hisz már a társulás által elvégzett közvélemény kutatás is azt bizonyította, hogy a házi, otthon termelt, egészséges termékekre az igény meg van Nagykaposon is, és a termelők részéről is meg van az igény, hogy helyben értékesítsék áruikat.

A műszaki tervek elkészítése után a Nagykapos és Vidéke Társulás a Bethlen Gábor Alaphoz fordult pályázati kérelemmel a Háztáji Vásáruddvar létrehozására. A pályázat sikeresnek bizonyult, s ezután elindult a kivitelezés. Kivitelezésnél legfontosabb szempontnak számított, hogy ami csak kivitelezhető természetes anyagból készüljön, valamint minél több magyar hagyományokra és múltira utaló jelkép erősítse az itt élő közösséget. Mivel a vásáruddvar az intézmény hátsó udvarán kapott helyett,

így az is nagyon fontos szempont volt, hogy a kialakított tér minél több típusú közösségi rendezvénynek tudjon otthont adni, valamint, hogy ötvözhető legyen a helyi kultúra és helyi gazdaság egyszerre való megjelentetése.

Többek között a vásári asztalok egy-egy magyar történelmi személyiség nevét viselik, / pld. Mátyás király, Mária Terézia stb. / ezeken fel van tüntetve uralkodásuk időpontja is, és végül a piacot látogató közönség játszva, akaratlanul is hozzájut és megtanul a magyar történelemmel összefüggő dolgokat. A piacnap egy-egy kulturális blokkal indul s így a helybeli kulturális csoportok el tudják juttatni a kultúrát egy olyan réteghez is, mely talán máshol nem nagyon jut hozzá.

A vásárnapokra meghívást kapnak közéleti személyiségek is, akiknek így módjában áll eleve találkozni a kultúra Ung-vidéki napszámosaival, valamint az őstermelő célcsoporttal, de eleve a vásárlók között is rengeteg véleményt visszacsatolást kapnak, melyet munkájuk során hasznosítani tudnak. A Háztáji vásáruddvar piacnapját már megtisztelte jelenlétével Potápi Árpád János Nemzetpolitikáért Felelős államtitkár, Szili Katalin miniszterelnöki megbízott, Herczegh Melinda, de a vásárlók között találjuk mindig Nagykapos és már környékbeli települések polgármestereit is.

Szép és biztató a piac szervezői számára, hogy egyre jobban és markánsabban megjelenik a fellépőkön és az árusokon a magyar népviselet.

5. A jó gyakorlat által érintett terület(ek)

Háztáji termékek, termelői piac

6. A jó gyakorlat területi hatóköre

Ung-vidék és ezen belül Nagykapos az egyik gazdaságilag leghátrányosabb helyzetben lévő magyarlakta felvidéki régió. Ennek indíttatásaként a Nagykapos és Vidéke Társulás vezetése úgy döntött, hogy a közösségi élet szervezésén túl erősíteni próbálja a magyar gazdasági életteret is. Ez, ha az elmúlt korszakok pozitív példáira akarjuk építeni nem lehet más, mint a mezőgazdasági termelésre való ösztönzés, a magyar háztáji mezőgazdasági termelés megerősítése egybekötve a magyar kultúra ápolásával.

7. A jó gyakorlathoz szükséges feltételek (humán, pénzügyi, technikai)

Humán: a vásáruddvar szervezője, hatósági engedéllyel rendelkező termékeket bemutató és árusító termelők, népszerűsítésért felelős személy/szakember

Pénzügyi: vásáruddvar kialakításának költségei (tereprendezés, árusító asztalok), szervező és szakember díja

Technikai: vásáruddvar tér, árusító asztalok, mosdók

8. A jó gyakorlat eredményei, rövid, közép és hosszú távú hatása

Mivel a Háztáji Vásáruddvar területe is a Nagykapos és Vidéke Társulás tulajdonát képezi, a termelői piac hosszútávon biztosítani tudja a háztáji termelők számára az értékesítési lehetőséget ezáltal megeremtődik az Ung-vidéki mezőgazdasági termelők közössége, a továbblépés lehetősége pedig adott, hisz saját szakmai csoportosulásokba szerveződve, pályázati lehetőségeket kihasználva a jövőben hozzá tudnak járulni az Ung-vidék gazdasági felemelkedéséhez. A családi gazdaságok létrejötte, megerősödése pozitívan befolyásolja majd a fiatalok vállalkozói kedvét, hozzájárul a külföldre való kivándorlás csökkentéséhez, megeremti a kultúra alapú gazdaság létrejöttét.

9. A jó gyakorlat fenntarthatósága

A termelők értékesítésben való érdekeltsége és a háztáji vásáruddvarra látogatók/vásárlók megléte hosszútávon biztosítja a vásáruddvar fenntarthatóságát.

10. A jó gyakorlat adaptálhatósága

Tekintettel arra, hogy a vásáruddvar kisebb beruházással bárhol kialakítható, könnyen adaptálható. Gazdaságélénkítő, ezáltal munkahelymegőrző és –teremtő szerepe mellett számos járulékos előnye van, például mozgósítja a helyi közösséget, bővíti a helyi együttműködési hálót, erősíti a helyi identitást, megújítja a város-vidék kapcsolatokat